

**ВОКАЛЬНО-ХОРОВА ТВОРЧИСТЬ ГАЛИЦЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ
ДЛЯ ДІТЕЙ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.: ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ**

УДК 78.071.1(477.83)(091)“18/19”:784.6

Юрій Добуш, доцент кафедри методики музичного виховання і диригування
Петро Турянський, заслужений працівник культури,
доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

**ВОКАЛЬНО-ХОРОВА ТВОРЧИСТЬ ГАЛИЦЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ
ДЛЯ ДІТЕЙ КІНЦЯ ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.: ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ**

Розбудова української школи, виховання національно свідомого і духовно багатого підрастаючого покоління неможливе без урахування педагогічного досвіду минулого (зокрема регіонального), його ґрунтовного і об'єктивного вивчення. З огляду на це, важливе значення має вивчення педагогічної спадщини видатних галицьких композиторів кінця ХІХ – початку ХХ століття, яка відіграла значну роль в розвитку музичної освіти і виховання України.

Ключові слова: галицькі композитори, національне виховання, вокально-хорова творчість, освіта, культура, музично-педагогічна спадщина.

Лит. 6.

Юрий Добуш, доцент кафедры методики музыкального воспитания и дирижирования
Петр Турянский, заслуженный работник культуры,
доцент кафедры народных музыкальных инструментов и вокала
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

**ВОКАЛЬНО-ХОРОВОЕ ТВОРЧЕСТВО ГАЛИЦКИХ КОМПОЗИТОРОВ ДЛЯ
ДЕТЕЙ КОНЦА ХІХ – НАЧ. ХХ В.: ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ**

Развитие украинской школы, воспитания национально сознательного и духовно богатого подрастающего поколения невозможно без учета педагогического опыта прошлого (в том числе регионального), его основательного и объективного изучения. Учитывая это, важное значение имеет изучение педагогического наследия выдающихся галицких композиторов конца ХІХ – начала ХХ века, которое сыграло значительную роль в развитии музыкального образования и воспитания Украины.

Ключевые слова: галицкие композиторы, национальное воспитание, вокально-хоровое творчество, образование, культура, музыкально-педагогическое наследие.

Yuriy Dobush, Associate Professor of the Music Education Methods and Conducting Department
Petro Tyranskiy, Honored Culture Worker, Associate Professor of the
Folk Musical Instruments and Vocals Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

**THE VOCAL AND CHORAL CREATIVITY OF GALICIAN COMPOSERS FOR
CHILDREN IN LATE XIX – EARLY XX CENTURIES.: PEDAGOGICAL ASPECTS**

Strengthening the Ukrainian school education, the upbringing of nationally conscious and spiritually rich young generation is impossible without taking into account the previous teaching experience (including regional), its thorough and objective research. Thus, studying of the pedagogical heritage of Galician outstanding composers of the late XIX - early XX century has an important value, because it plays a great role in the development of music education and education in Ukraine.

Keywords: Galician composers, national education, vocal and choral work, education, culture, musical and pedagogical heritage.

Постановка проблеми. Як зазначено в Державній національній програмі “Освіта” (“Україна ХХІ століття”), навчально-виховний процес повинен здійснюватися у невіддільності освіти від національного ґрунту, її органічному поєднанні з національною історією і народними традиціями, збереженні та збагаченні культури українського народу [2, 5].

Особливий інтерес у цьому плані викликає

історія музичної культури та освіти в Західній Україні, де в різні історичні періоди, в умовах іноземної окупації, було нагромаджено позитивний досвід музичного навчання і виховання. Це стосується, зокрема, другої половини ХІХ – початку ХХ сторіччя, коли на західноукраїнських землях, що перебували на той час під владою Австро-Угорської імперії, відбувалися активні процеси національно-

культурного відродження, які зумовили появу великої кількості композиторів. Саме в цей історичний період, у складних умовах чужоземного панування ними були досягнуті помітні успіхи в організації музичного навчання та виховання. Громадська та професійна діяльність композиторів-педагогів була спрямована на пробудження самосвідомості українського народу, збереження та подальшого розвитку його культурної спадщини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема дослідження здобутків української музичного мистецтва та освіти постійно цікавила та цікавить музикознавців, педагогів, культурологів. Питання становлення і розвитку системи музичної освіти в Галичині було предметом спеціальних наукових розробок З. Лиська, Б. Кудрика, О. Залеського, В. Барвінського, В. Витвицького.

Цікавими в контексті нашого дослідження є статті, дослідження, написані І. Біликовським, А. Вахнянином, В. Витвицьким, М. Волошином, О. Залеським, Р. Зарицьким, Ф. Колесою, Б. Кудриком, І. Левицьким, З. Лиськом, С. Людкевичем, В. Садовським, К. Студинським, С. Чарнецьким та іншими, в яких розкриті частково окремі питання музично-педагогічної діяльності західноукраїнських композиторів. У зв'язку з цим роботи згаданих авторів містять цінний фактичний матеріал і служать вагомим джерелом подальших наукових досліджень.

Окремі напрямки розвитку музично-естетичного виховання в Галичині визначені і в сучасних наукових дослідженнях М. Загайкевич, С. Павлишин, Л. Кияновської, С. Грици, Л. Ханік, Ю. Булки, І. Фрайта, С. Процика, І. Бермес та ін., в дисертаційних роботах М. Білинської, Й. Волинського, Л. Мазепи та ін.

Мета статті – оцінити внесок галицьких композиторів кінця ХІХ – початку ХХ століття у теорію і практику музично-естетичного виховання, а також обґрунтувати можливості використання їх вокально-хорової спадщини та педагогічних ідей у навчально-виховному процесі сучасної української школи.

Вклад основного матеріалу. Найбільш значним періодом розвитку музично-естетичного виховання у Галичині (та і в цілому в Україні) є кінець ХІХ – поч. ХХ ст. Цей історичний період пов'язаний із творчістю видатних композиторів, таких, як: І. Воробкевич, В. Матюк, Д. Січинський, А. Вахнянин, О. Нижанківський, Й. Кишакевич, С. Людкевич, В. Барвінський, Н. Нижанківський, Ф. Колесса, а також громадських діячів та літераторів (І. Франко, Леся Українка), музикознавців (Ф. Колесса, К. Квітка, С. Людкевич),

окремих творчих спілок і товариств цього періоду (“Боян”, “Просвіта”, “Торбан”, “Союз співацьких і музичних товариств”, “Галицьке музичне товариство”).

Слід зазначити, що музично-просвітницький досвід української громадськості другої половини ХІХ – початку ХХ століття реалізовувався у житті українського народу з величезними труднощами, викликаними соціально-економічним нехтуванням української нації та прямою заборонаю поширення української культури з боку офіційної державності.

Формування ідей музично-естетичного виховання як теорії в Західній Україні почалося в середині і продовжувалося в кінці ХІХ сторіччя під впливом нових ідей західноєвропейської філософської та педагогічної думки (теорії “нового” та “вільного” виховання, елементи “творчої” школи та ін.). Педагогічна громадськість Європи усвідомлювала, що нехтувати цією ділянкою духовного життя людини не можна.

Початок ХХ сторіччя і наступні три десятиріччя були періодом активного розвитку цих ідей і в Австро-угорській імперії. Вперше перед галицькими педагогами постали в центрі уваги проблеми всебічного і гармонійного розвитку особистості на національному ґрунті. Основою для формування базових методологічних принципів музикознавчих пошуків на початку ХХ сторіччя є філософсько-естетичні ідеї науковців минулого сторіччя (праці І. Франка, І. Нечуя-Левицького, М. Костомарова, П. Сокальського, Ф. Колесси, М. Лисенка). Наслідуючи М. Лисенка, західноукраїнські митці разом із своїми колегами з Великої України (К. Стеценком, Б. Підгорецьким, Я. Степовим) почали шукати конкретних проявів національного в мистецтві, а разом з тим і нових форм і методів виховного впливу на учнів та молодь.

В процесі пізнання і розвитку музичної культури надзвичайно велику роль відіграли спроби осмислення шляхів формування національної свідомості. Головна роль в цьому напрямку відводилась вивченню та популяризації народної пісні, яку сприймали як джерело духовного відродження нації, важливий фактор створення світогляду тодішнього суспільства та за словами М. Грінченка “той відправний пункт, звідки починається вся історія культури українського народу” [1, 176]. Про вплив народної пісні на національне виховання дітей та юнацтва у системі освіти Західної України вказували багато музикантів-педагогів, композиторів, музикознавців, критиків.

Досліджуючи період початку ХХ сторіччя, можна стверджувати, що в цей час проблеми

музично-естетичного виховання все більше притягували увагу видатних педагогів-музикантів. На зміну дитячій музиці М. Лисенка, К. Стеценка, Ф. Колесси побутувала інша, що відповідала сучасності. Це були твори В. Барвінського, М. Вериківського, Н. Нижанківського, Б. Вахнянина та багатьох інших.

Як зазначає І. Фрайт, педагогічна діяльність західноукраїнських композиторів за характером і змістом роботи була прогресивним суспільно-педагогічним явищем, бо вона сприяла: - збагаченню змісту, форм і методів навчально-виховного процесу національним елементом, його науково-методичним забезпеченням; - розвитку ідеї української національної школи та національного виховання, утвердженню її засад у практичній діяльності; - формуванню розгалуженої мережі музичних товариств, в яких композитори активно проводили свою просвітницьку працю серед українського населення, будили його національну свідомість; - створенню української музичної школи і Вищого музичного інституту як альтернативи до аналогічних польських, німецьких закладів; - встановленню тісних зв'язків, пошуку шляхів співпраці між Східною і Західною Україною; - появі нових імен композиторів-педагогів, які, продовжуючи традиції попередників, вносили і свою вагому частку в процес становлення і розвитку музичного виховання в Західній Україні [5, 28].

Грунтовне вивчення джерельних матеріалів показує, що в основу музичного виховання школярів композитори ставили принцип народності, який пронизує всю педагогічну спадщину митців. Вони робили все для того, щоб музичне виховання відбувалося на національному ґрунті, а такі проблеми, як з'єднання навчання з життям, розвиток музичних і творчих здібностей, єдності ідейного й естетичного виховання, формування в дітей здатності до емоційного сприймання музики, закріплення теоретичних знань на практиці та інші, позитивно вирішувалися ними і знайшли своє продовження і розвиток у педагогічній діяльності західноукраїнських композиторів першої половини ХХ сторіччя. Вони і сьогодні не втратили своєї цінності. Вдумливо аналізуючи їх, стверджуємо, що педагогічна спадщина композиторів, їх досвід педагогічної діяльності здатні і на сучасному етапі забезпечити різноманітність прийомів, форм і методів музичного виховання, індивідуалізацію процесу навчання з урахуванням психологічних особливостей і вроджених здібностей учнів, а також виховання школярів на кращих здобутках нашого народу.

Серед плеяди відомих композиторів-педагогів – **Ізидор Воробкевич (1836 – 1903)**, який все життя працював із шкільною молоддю. Особливою популярністю користувалися його “Співаники”, в яких значне місце відводиться народним пісням, а також вихованням у почуттях християнської моралі та релігійності. Про це переконливо стверджує С. Процик: “Якщо зробити детальний аналіз всіх трьох випусків співаника, приходимо до висновку, що композитор прийняв за основу важливу тезу: українську дитину найкраще виховує Христова віра та релігія” [4, 29].

Усі три частини “Співаника” вийшли у світ у Відні в 1889 році. Багата й різноманітна тематика пісень, розрахована на запити дітей різного віку, близька до народної мелодики, нескладні розміри і ритми, ясний спосіб їхньої гармонізації забезпечили цим пісням популярність.

Загалом за життя композитора та після його смерті опубліковано біля 30 різноманітних посібників музичного виховання школярів. Слід відзначити, що визнання “Співаників” було настільки вагомим, що цілий ряд його видань використовувались багатьма авторами при підготовці своїх посібників з музики. Все це свідчить про вагомий внесок С. Воробкевича у розвиток музичного виховання у всій Західній Україні того періоду.

Анатоль Вахнянин (1841 – 1908) – один з видатних представників західноукраїнської мистецької інтелігенції другої половини ХІХ століття, відомий як письменник і автор публіцистичних творів. Проте найцінніший доробок він залишив у галузі музичної культури як композитор, виконавець, громадський діяч. Вахнянин був членом комісії для впорядкування і видання різних підручників для середніх народних шкіл. Видав складений ним “Співаник для народних шкіл”.

Богдан Вахнянин (1886 – 1940). Повоєнні десятиліття характерні поступовим розвитком загальної музичної освіти. В цих умовах все більше відчувався брак методичних посібників навчання співу. Першу спробу зробити такий посібник для навчання музики найменших, – на думку М. Черепанина, – здійснив В. Щурагі Б. Вахнянин. (Мається на увазі співаник “Дітвора співає, в садочку гуляє” – Ю.Д.). Педагогічна громадськість позитивно оцінила дану збірку, як таку “що її написали письменник і композитор, давши для найменших відповідний репертуар: легкі в змісті, прості ритмічно і мелодійно доступні пісні з іграми та забавами” [6, 274].

Найбільшу цінність, з педагогічного огляду складають обробки народних, стрілецьких,

козацьких пісень та власні композиції для дітей, вміщені у ряді співаників, виданих автором. Серед його співаників – “Дітвора співає, в садочку гуляє”, “Бог Предвічний” (слід зазначити, що до збірки увійшли найпопулярніші коляди, які побутували в Галичині в першій половині ХХ сторіччя. Серед них: “Бог Предвічний”, “Нова радість” та “Нова радість стала” (галицька мелодія), “Нині Адаме”, “Небо і земля” та ін.), “На Шевченкові роковини” (всі твори співаника об’єднані однією темою – виховання в дітей любові до Великого Кобзаря), “Гей, же разом” (збірник для молоді, присвячений товариству “Просвіта”), “Альбом Стрілецьких пісень” (цінність цієї збірки в тому, що кожен з творів крім обробок для мішаного та чоловічого хорів, є перекладений для дитячого хору, а це надає велику допомогу у роботі вчителя музичного мистецтва чи керівника дитячого хорового колективу).

У педагогічній спадщині **Віктора Матюка (1852 – 1912)** – визначного композитора, педагога, священика, – важливі і цінні є такі видання: “Руський співаник для шкіл народних”. “Малий катехиз музики”, “Церковно-народний співаник”, “Співаник церковно-народний для шкіл народних”. Одним із напрямків його праці, який мав вплив на розвиток музичної освіти і виховання у Західній Україні, була видавнича справа. В. Матюк є першим серед композиторів Західної України, який створив прогресивну школу співу, в якій теоретичний матеріал “Малого катехизму музики” закріплювався практичними вправами “Руського співаника для шкіл народних”.

В історії музичного виховання підручники композитора займають вагомим місце завдяки їх тісному зв’язку з народнопісенною творчістю і чітким збереженням основних дидактичних принципів доступності і послідовності у викладі матеріалу.

Педагогічна спадщина **Максима Копка (1859 – 1919)** представлена такими виданнями: методичний підручник співу “Самоучка”, а також 14 випусків “Бібліотеки музикальної”. Він один із організаторів та керівник музично-хорового товариства “Перемишльський Боян”. Працював в жанрі великої хорової композиції, автор пісень і хорових творів “Гамалія”, “Де срібнолетний Сян пливе”; церковного псалму “Благообразний Іосиф”, збірки церковно-музичних творів, музики до театральної вистави “Вифлеємська ніч”. М.Копко перший зробив спробу на території Західної України видавати музичну літературу.

Одним із найвизначніших західноукраїнських

композиторів кінця ХІХ – початку ХХ століття є **Денис Січинський (1865 – 1909)**. Вибравши музику своєю професією і ставши наприкінці ХІХ ст. єдиним галицьким музикантом-професіоналом, Січинський, незважаючи на незакінчену консерваторську освіту і тернистий життєвий шлях, лишив різноманітну творчу спадщину, достойну пера неабиякого таланту. Особливе місце в ній займають солоспіви з їх емоційно-виразною мелодикою “жалю і розпуки”, світла й тіні, багатшою у порівнянні з його попередниками гармонічною фактурою і тональними рухами.

Саме педагогічна праця поставила перед композитором завдання створити доступний репертуар для дітей. Про це, зокрема, відзначає музикознавець С. Павлишин, стверджуючи, що “для уроків хорового співу композитор гармонізував велику кількість народних пісень...” [3, 10].

“Збірник народних і патріотичних пісень на голоси дитячі в супроводі фортепіано” – таку назву мав співаник композитора, виданий 1904 року в Перемишлі ХХ-им випуском музичного видавництва “Станіславського Бояна”.

Другим важливим виданням композитора є збірник пісень під назвою “Ще не вмерла Україна”, який Д.Січинський видав 1904 року в Перемишлі і куди увійшло 152 українські народні і патріотичні пісні для фортепіано з словами. Ця перша спроба композитора створити доступний виконанню педагогічний репертуар для фортепіано є вагомим внеском у фортепіанну педагогіку.

Сучасністю і доступністю відзначається також збірник коляд на Різдво Христове під назвою “Христос Родився”, який, як і попереднє видання композитора, істотно збагачує музично-педагогічний фортепіанний і вокальний репертуар.

Станіслав Людкевич (1879 – 1980). Корифей української музики, який чітко визначив головні напрямки розвитку музичного виховання школярів: загальнодоступний та виховний характер навчання музики, розробка наукових методів викладання і створення народнопісенної творчості як дидактичного матеріалу. У підручнику “Загальні основи музики” (1921).

З педагогічного огляду велике значення мають педагогічні статті С. Людкевича: “Організація музичного виховання”, в якій зупинився на питаннях масового музичного виховання; “Про музикальне виховання”, в якій автор вказує на недоліки в організації музичного виховання в навчальних закладах Галичини; “Загальні основи музики”, “Про потребу реформи сольмізації”, “Наші шкільні співаники” та інші.

Іван Кипріян (1856 – 1920? 1924). Усвідомлюючи виховне значення музики і прагнення внести свою лепту до розвитку музичної освіти Галичини, І.Кипріян приймає безпосередню участь у створенні педагогічного репертуару з музики, який на сьогоднішній день становить певну педагогічну цінність.

Центральне місце у спадщині композитора займає “Учебник початкових відомостей музики і співу”, виданий 1885 року власним коштом у Перемишлі.

Важливе місце в педагогічній спадщині І. Кипріяна займають його “Співи набожні для вжитку молодіжки для сопрано і альту”, які композитор видав у 1882 році двома випусками в Перемишлі. Дев’ять релігійних пісень першого випуску і вісім колядок другого були призначені для молоді і розкривали перед нею красу наших релігійних мотивів. На жаль, значна частина творчої спадщини композитора знаходиться у приватних колекціях або безповоротно втрачена.

Ярослав Ярославенко (Вінцовський) (1880 – 1958). Будучи інженером за фахом, мав незакінчену музичну освіту (2 роки навчання у Львівській консерваторії), але усе життя не поривав з музикою і творив, залишивши чималу музичну спадщину. Опера “Відьма”, оперета “Баб’ячий бунт”, твори для духового оркестру, фортепіано, хору, також солоспіви та обробки народних і стрілецьких пісень – це основна спадщина Я. Ярославенка. У 1905 році вийшов друком “Співаник для шкіл народних” у двох частинах, укладений Ярославенком.

В 1913 році композитором написано “Пластовий марш” на слова поезії І. Франка “Сонце по небу колує”. Найбільше любив складати Я. Ярославенко маршові мелодії (“Пластунський марш”, “Марш січовиків”, “Перші запорожці”).

У видавництві “Торбан” Я. Ярославенко опублікував 2 випуски дитячих хорів. У 1920 – 30-х роках випущено 12 випусків українських похідних пісень (по 3 – 4 пісні в кожному випуску). Відомі твори для дітей та юнацтва Я. Ярославенка: “Марш Соколів”, “Школярський гимн”, “Поклик соколів”, “За Україну” та інші.

Остан Нижанківський (1862 – 1919). Вокально-хорова спадщина композитора, що, на жаль, збереглася не в повному обсязі, свідчить про сильний і різномірний талант самородка (музику вивчав під час навчання в гімназії і духовній семінарії, що дало можливість 1896 р. екстерном скласти екзамен у Празькій консерваторії на право бути вчителем співу), який рано досягнув професійного рівня володіння

технікою композиторського письма і самобутньої стилістики, збагаченої ознаками романтичних і постромантичних тенденцій. Одним із найпопулярніших солоспівів О. Нижанківського є сопрано-мініатюра “О, не забудь” на сл. В. Масляка. Присвячений Соломії Крушельницькій солоспів О. Нижанківського “І молилася я” вражає силою драматичних почуттів.

Йосиф Кишакевич (1872 – 1953). Працюючи керівником учнівських хорових колективів та вчителем музики і співів в Українській гімназії та інституті для дівчат (Перемишль, 1896 – 1905), одночасно керував хорами цих закладів. Для семінарського хору композитор написав “Службу Божу” на чотири чоловічі голоси, яка поповнила репертуар багатьох хорових колективів, що сприяло активізації релігійно-морального виховання.

У своїй педагогічній діяльності Й. Кишакевич надавав концертним виступам, що були дієвою формою у розвитку музично-естетичного виховання. Концерти під керівництвом композитора проходили з великим успіхом і сприяли активізації національно-патріотичного виховання західноукраїнської молоді. З 18 кантат і балад автора аж третина (шість) написана на вірші самого Шевченка, а ще дві йому присвячені. З менших творів на тексти “Кобзаря” згадаємо три: “Все упованіє моє”, “Наша дума”, “Заповіт”.

З педагогічного огляду велику виховну вартість має збірка релігійних пісень “Пісни під час Служби Божої на триголосий хор жіночий або мужеский” на молитвенні тексти збірника “Да святиться ім’я Твоє”, виданого оо. Василянами.

Цінність композицій митця в тому, що вони виховують молодь на християнських традиціях добра, поваги до старших, до ближнього, а також формують почуття любові до національних традицій та обрядів, поглиблюють знання з історії нашого народу, його ідеалів.

Отже, основними напрямками діяльності галицьких композиторів була їхня педагогічна, видавнича, публіцистична праця та концертна діяльність. Теоретичний доробок композиторів-педагогів слід розглядати як цілісну систему навчання, яка охоплює всі необхідні компоненти розвитку художнього смаку і естетичних норм, зв’язок з національною культурою, а саме з фольклором, виховання музикального слуху, навичок хорового співу. Педагогічна діяльність і доробок композиторів мали великий вплив на становлення і розвиток теорії і практики музично-естетичного виховання учнівської молоді.

Формуючи програми з музичного мистецтва для загальноосвітніх шкіл, слід обов’язково врахувати великий виховний потенціал вокально-

ОКСАНА ПЕТРУСЕНКО В ЖИТТІ Й НА СЦЕНІ

хорових творів даного періоду, а також передовий досвід системи музично-естетичного виховання, початки формування якої належать композиторам-педагогам того часу.

1. Грінченко М. *Історія української музики*. – Київ, 1922. – С. 176.

2. *Державна національна програма “Освіта”. Україна XXI ст.* – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.

3. Павлишин С. *Денис Січинський*. – Київ: *Музична Україна*, 1980. – 48 с.

4. Процик С. *Внесок українських композиторів у теорію і практику музично-естетичного виховання школярів // Музика в школі*. – Випуск 8. – Київ: *Музична Україна*, 1982. – С. 50 – 55.

5. Фрайт І.В. *Проблеми музичного виховання школярів у діяльності західноукраїнських композиторів (друга половина XIX – початок XX сторіччя)*. / автореф.дис.канд. пед.наук. – Івано-Франківськ, 1998. – 20 с.

6. Черепанин М. *Музична культура Галичини*. – Київ: *Вежа*, 1997. – 324 с.

Стаття надійшла до редакції 20.01.2016

УДК 7.071.2(477)(092)“1900/1910”

Богдан Щурик, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокалу
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ОКСАНА ПЕТРУСЕНКО В ЖИТТІ Й НА СЦЕНІ

Стаття присвячена аналізу життєвого і творчого шляху та видів діяльності видатної української співачки I половини XX ст. Оксани Петрусенко оглядово окреслено репертуар співачки.

Ключові слова: українська народна пісня, опера, творчість оперна партія, романс, оперний театр.
Літ. 2.

Богдан Щурик, доцент кафедри народних музичних інструментів та вокала
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ОКСАНА ПЕТРУСЕНКО В ЖИЗНИ И НА СЦЕНЕ

Статья посвящена анализу жизненного и творческого пути и видов деятельности выдающейся украинской певицы первой половины XX в. Оксаны Петрусенко обзорно обозначены репертуар певицы.

Ключевые слова: украинская народная песня, опера, творчество оперная партия, романс, оперный театр.

Bogdan Schuryk, Associate Professor of the Folk Musical Instruments and Vocals Department of
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

OKSANA PETRUSENKO IN LIFE AND ON STAGE

This article analyzes the life, career and activities of outstanding Ukrainian singer of the first half of the 20th century, Oksana Petrusenko. The overview of repertoire is outlined in the present article.

Keywords: Ukrainian folk song, opera, art, opera party, romance, Opera House

Актуальність статті варто мотивувати наступним чином: дуже мало є досліджень, матеріалів, котрі б висвітлювали особистості видатних талановитих співаків сучасності їх виконавську майстерність та інтерпретацію ними музичних творів.

Мета статті. Вчитель музики веде учнів у світ музики – а це означає, що він повинен знати не тільки ноти, але й про видатних музикантів, виконавців, композиторів, відслідковувати мистецькі події, мислити творчо.

Аналіз досліджень. Постать Оксани Петрусенко дуже мало висвітлена й мало відома навіть музикантам. Вона володіла рідкісним за красою і тембром голосом та яскравим сценічним обдаруванням. Про неї та її талант писала преса тих років, а також є спогади її друзів [1; 2].

Виклад основного матеріалу. В плеяді славних співаків України особливе місце належить О. Петрусенко. Вона була незрівнянною Наталкою-Полтавкою (в однойменній опері М. Лисенка), Одаркою (в “Запорожець за Дунаєм” С. Гулак-Артемовського), неповторною виконавицею українських народних пісень. Серед її досягнень – Аїда (в однойменній опері Дж. Верді), Ліза (в “Піковій дамі” П. Чайковського), Ярославна (в “Князі Ігорі” Й. Бородіна), Земфіра (в “Алеко” С.Рахманінова) та ціла низка інших партій.

Дорога до слави й визнання Оксани Петрусенко була нелегкою, але типовою для діячів мистецтва того часу (I половини XX ст.).

Її короткому, але яскравому, повному творчого горіння життю, відданому мистецтву та українському народу присвячена ця стаття.